

Gut Sábész

גוט שבת

22. évfolyam 4. szám • Ára: 330 HUF • כ"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 17:20 • כ"ו תשרי תש"פ • 2019. 10. 25. • פרשת בראשית • Szombat kimenetele: 18:24

Vízmerítés ünnepe a Madách téren

Szukkot ünnepének félünnepi napjain vidám multság színhelye volt a budapesti Madách tér. A Magyarországon élő izraeliek által alkotott közösség, melynek központja a Keren Or zsinagóga, *Szimchát bét hásoévá* ünnepséget rendezett szerdától szombat estig (természetesen a péntek estét kihagyva...).

A zenével, tánccal és vidám mutatóanyagokkal teli estek méltóak voltak az év legvidámabb ünnepségéhez, amit egykor Jeruzsálemben rendeztek. Mert bizony a *Szimchát bét hásoévá*, vagyis a vízmerítés ünnepe az, amiről a Talmud úgy tartja, hogy aki nem látta az ekkor rendezett felvonulást, az nem látott még igazi örömet.

Mitől volt olyan különleges ez az ünnep? Szukkotkor a szokott boráldozat mellett vizet is öntöttek az oltárra – mégpedig azért,

mert ekkor dől el, mennyi csapadék hullik majd az országra. Manapság, amikor a fejlett mezőgazdaság virágzóvá változtatja a sivatagot és Izrael valóságos zöld szigetté változott a pusztaságban, el sem tudjuk képzelni, mit jelentett az eső mennyisége abban az időben, amikor a termés mennyisége és a legettett nyájak túlélése az égből hulló csapadéktól függött kizárólagosan.

A szárazság az Örökkévaló által küldött csapás: „...mert akkor fellobban az Örökkévaló haragja ellenetek, és elzárja az eget, hogy ne legyen eső, a föld nem hoz majd termést, és ti hamarosan kivesztek abból a jó országból, melyet az Örökkévaló nektek juttat!” – olvashatjuk Mózes ötödik könyvében (5Mózes 11:17.).

A régészeti leletek az ország egész területén bizonyítják, ho-

gyan biztosították az ivóvizet hatalmas, föld alatti víztározók építésével. Ezek a ma is megtalálható víztározók segítettek egyébként a Szukkot idején Jeruzsálem felé tartó zarándokok útját is azzal, hogy biztosították az ivóvízellátásukat. (Érdeemes megjegyezni, hogy az emberek százazreit megmozgató „rendezvény” infrastruktúrája mennyivel jobb volt, mint manapság a legjobban szervezett fesztiválé is akár...)

Mindezek ismeretében nem csoda, hogy a vízmerítés ünnepe látványos felvonulás volt Jeruzsálem utcáin, amikor hatalmas tömegek ünnepeltek együtt. És ha a mi ünnepeink nem is érhetnek fel ehhez, mégis örömteli, hogy egyre elterjedtebb ismét vidám mulatsággal megemlékezni erről az ünnepről.

Ráckevei sábaton

Ha egy igazi sábesz keretében emlékezetes hétvégét szeretné kellemes környezetben, jó társaságban, családi hangulatban eltölteni, akkor Ráckeve a legjobb választás. A négycsillagos wellness hotel, a felejthetetlen sábati hangulat, az érdekes előadások és gyerekprogramok egyszerre adnak kikapcsolódást testnek és léleknek.

Időpont: 2019. november 8-10.

Helyszín:

Duna Relax & Event Hotel****
(Ráckeve, Dömsödi út 1.)

Jelentkezés és további információ: 268-0183 vagy
a posta@zsido.com címen

Koncert a terror ellen

Emberek ezrei vettek részt azon a koncerten, amit Halléban tartottak az antiszemita terrortámadás áldozatainak emlékére. A német városban egy szélsőjobb oldali támadó két embert ölt meg Jom Kipurkor. A 27 éves, erősen felfegyverzett férfi többször is megpróbált betörni a zsinagógába, ahol legalább 80-an tartózkodtak az ünnep miatt. Amikor ez nem sikerült, válogatás nélkül gyilkolt az utcán. A koncertet (aminek „Halle együtt” volt az elnevezése) a város és több médiavállalat szervezte, hogy határozottan kiálljanak az antiszemitizmus és az idegengyűlölet ellen.

Szimchát bét hásoévá ünnepség a Chábád mozgalom New York-i központjában

Hetiszakasz

Isten megteremti a világot

Szakaszunk – *Brésit* (1Mózes 1:1–6:8.) – leírja a világteremtés történetét, az ősi zsidó fel fogás szerint. Együttal – Rási kommentárja szerint – ez a zsidó nép „telekkönyve” *Erec Jisráélra*, a zsidóság isteni örökségére. A szakasz leírja az első em-

berpár, Ádám és Éva bűnbé- esését, kiűzetését az Éden kert- jéből és az emberi civilizáció első lépéseit a mezőgazdaság, állattenyésztés, a szerszámké- szítés és zene terén. A szakasz Noé születésével zárul, aki a kö- vetkező szakasz főhőse lesz.

Zsidó híradó

Kudarcc vagy siker a magyar zsidóság asszimilációja?

Erről vitatkoztak október 16-án történészek a Milton Friedman Egyetem Magyar Zsidó Történelmi Intézetének pódiumbeszélgetésén.

Miként azt a budapesti rendezvény moderátora, Fazekas Csaba a Miskolci Egyetem do- cense már az elején megfogal- mazta, a kérdés önmagában „ellentmondásos jelenségre utal”, azonban – mivel a „mai politikai közbeszéd részeként időnként felszínre kerül” – je- lenleg is legitim felvetés.

Ami az ellentmondásossá- got illeti: a két meghívott tör- ténész – Szívós Erika és Csor- ba László – már abban sem tu- dott hasonló álláspontra he- lyezkedni, hogy egyáltalán megvalósult-e teljességében a magyar zsidók asszimilációja. Már amennyiben tudományo- san értelmezhető ez a fogalom egy kisebbség a többségi társa- dalomba való integrációjaként.

A történészek abban egyet- értettek, hogy Trianon után a hazai politikai elitnek már nem volt szüksége arra, hogy po- zítívan viszonyuljon a zsidóság- hoz. Ezt pedig – a résztvevők szerint – mintegy előkészítette a klasszikus antijudaizmusra épülő modern antiszemitiz- must, amely a korban kialakult társadalmi nyilvánosság előtt zajlott különféle perekkel (pl. Tiszaeszlár) és vádaskodások- kal. Ahogy Csorba professzor fogalmazott: a dehumanizáció fontos eleme lett ismét a tár- sadalmi csoportok közötti el- lentéteknek, és ezzel egy újfaj- ta modern politikai propagan- da jött létre.

A Tóra üzenete az emberiségnek

Hetiszakaszunk beszámolója- ban egy fontos különbséget lát- hatunk az embernek, és a többi entitásnak a megteremtése kö- zött. Isten valamennyi élő és élettelen nagy számban hozott létre, kivéve az embert, akit ma- gányosnak alkotott. Illetve nem teljesen: Isten úgy teremtette meg Ádámot, az első embert, hogy létében már magában hordozta párja, Éva létének a lehetőségét. Isten mintegy kivá- lasztotta Ádamból Évát, akik együtt utódokat nemzettek, s végső soron ők népesítették be a földet. A Talmud (*Szánhedrin* 37a.) tanítja, hogy Ádám magá- nyosnak teremtése, az emberi individuum jelentőségét és érté- két nyomatékosítja: „Bárki, aki egy ember életét veszi el, olybá vétetik, mintha az egész világot pusztította volna el, és bárki, aki egyetlen emberéletet ment meg, olybá vétetik, mintha egy egész világot mentett volna meg”.

A tórai törvények szerint a gyilkosság tilalma olyan uni- verzális törvény, ami zsidókra és nem zsidókra egyaránt érvé- nyes. Abban az esetben azonban, amikor egy gyilkos despota ve-

zető arra igyekszik rávenni köve- tőt, hogy legyenek társai a pusztításban, akkor a veszélyben lé- vők még megelőző jelleggel is te- hetnek saját épségük érdekében. „Ha valaki meg akar ölni, légy éber, hogy előbb te öld meg őt,” szól a talmudi (*Szánhedrin* 72a.) útmutatás. A lubavicsi Rebbe ezt a gondolatot még annyival egé- szíti ki, hogy amennyiben már eleve készülünk önmagunk vé- delmére, az nem csak saját éle- tünket óvhatja meg, de akár az ellenségünkét is.

Manapság a világ számos pontján a zsidók a terror fenye- getettségében élnek. Ha pedig mi veszélyben vagyunk, akkor az üzenet is, amit a Tórán át hoz- tunk a világnak: az emberi élet szentségébe vetett hit és az egész erre épülő civilizációnk. Nem csak saját épségünk érdekében kell, hogy megóvjuk magunkat, de az egész emberiségért is. Ha legalább mi képesek vagyunk felismerni ennek az igazságát, akkor remélhetjük, hogy idővel mások is képesek lesznek rá.

Kovács Jichak rabbinövendék cikke Tali Loewenthal írása nyomán.

Imaidők a következő hétre (október 26-november 1.):

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga

(VI., Vasvári Pál u. 5.)

Szombat: 8.45 Hetiszakasz-tanulás; 9.15 Reggeli ima, majd *Kidus*; 17.10 Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Vasárnap-péntek: 8.00 Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök: 16.20 Délutáni-esti ima (a Keren Orban)

Péntek: 13.00 *Minchá* délutáni ima (a Keren Orban);

17.00 **Mit jelent az özönvíz és a bárka a spirituális életünkben?** (*Szabó György Menáchem előadása*);

18.00 *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Óbudai Zsinagóga

(III., Lajos utca 163.)

Szombat: 9.15 Hetiszakasz a kabbala tükrében
10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*

Hétfő-péntek (munkanapokon):

6.30 Reggeli ima

Péntek: 19.00 Tanulás

19.30 *Kábálát Sábát*,

majd *Kidus*

Budavári Zsinagóga

(I., Táncsics M. u. 26.)

Szombat:

9.30 Reggeli tanulás

(zsidó misztika)

10.00 Reggeli ima,

majd *Kidus*

Péntek: 18.30 Tanulás;

Faith Áser rabbi előadása;

19.30 Szombatfogadás, *Kidus*

Velem és a Rebbével történt A Rebbe tábornokai

1975-ben, húsz éves koromban az a szerencse ért, hogy megismerkedtem a Rebbe küldötteivel, akik a kaliforniai Lomitában szolgáltak: Benzion Friedman rabbival és feleségével, Estherrel. A találkozás megváltoztatta az életemet.

Tösgyökeres reform családban nőttem fel. Azért tösgyökeres, mert a dédszüleim még az eredeti, németországi reformmozgalom tagjai közé tartoztak. Nagyon kevés zsidó hagyományt kaptam az apámtól, aki maga is alig kapott valamit az ő apjától. Amikor egyszer megkérdeztem a nagyapámat, hogy a 12 zsidó törzs közül melyikből származunk, azt sem tudta, hogy miről beszéljek. Amikor egy barátom mutatott egy fényképet, amelyben táleszben és tfilinben áll a jeruzsálemi Siratófal előtt, azt kérdeztem, hogy miért öltözött be arabnak. Fogalmam sem volt arról, hogy mit viselt.

Az erős zsidó identitásomat elsősorban anyámnak köszönhetem, aki egy cionista meggyőződésű családból jött. A rokonai egy része részt vett Zichron Jáákov megalapításában, ami egy Haifától délre fekvő város. Amikor kitört a jom kipuri háború, önkéntesként Izraelbe utaztam, ahol megtanultam egy kicsit héberül.

Miután visszatértem, találkoztam Friedman rabbival, és megkezdtem az utamat a judaizmus felé. 1976-ban a peszáchot Crown Heightsban töltöttem, s így lehetőségem nyílt arra, hogy lássam a Rebbét. Együtt imádkoztam vele a központi lubavicsi zsinagógában és részt vettem az általa vezetett fárbrengeneken, vagyis hászid összejöveleteken. Az első személyes találkozóra azonban csak évekkel később került sor. 1984-ben már a fele-

ségemmel és a gyermekünkkel kaptunk lehetőséget, hogy személyesen beszéljünk vele. A találkozás rendkívüli hatást gyakorolt ránk.

A fiunk Down-szindrómával született. Minden szülő, aki ilyen helyzetbe kerül, tudja, hogy nagyon nehéz elfogadni ezt a szituációt. Először egy gyászperióduson esünk át, melynek során azt a gyermeket siratjuk el, akit szeretnünk volna. Csak ezután

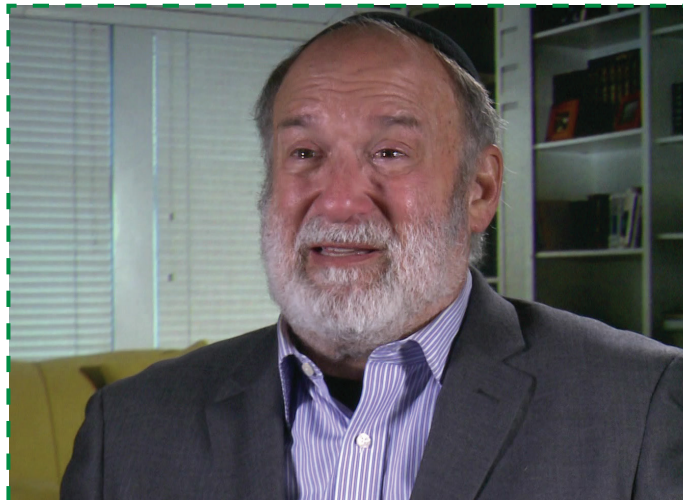
így nem tudta megtartani az érmét, ami ezért a földre esett. Mielőtt megmozdulhattunk volna, a Rebbe már le is hajolt, felvette a pénzt és ismét Avraham kezébe adta, de ezúttal ráfordította a kis ujjait. Ezután a feleségemhez fordult, és így szólt: „A gyerekek az én tábornokaim. Ne aggodjon. Áldás lesz rajta”.

Avraham valóban áldott gyermek lett. Ma már 31 éves, és beragyogja az életünket. Függet-

nevet adta. Úgy tartotta, hogy az ilyen, különleges gondoskodást igénylő gyermekek a tábornokok a hadseregében.

Avraham is egy különleges gyerek, aki ártatlanságában az Örökkévaló által teremtett világ valódi arcát látja maga körül. Igazi áldást hozott az életünkbe, ám ezt csak azután értettük meg, hogy a Rebbe felhívta rá a figyelmünket.

David Mayer

David Mayer több, mint 30 éven át dolgozott egy játékgárnak. Családjával Los Angelesben él. Az interjú 2016 januárjában készült.

kezdjük el értékelni azt, akit kaptunk és hálát adni érte Istennek.

1985-ben, amikor Avraham 2,5 hónapos volt, Los Angelesből Floridába repültünk, egy New York-i kitérővel. Szerettünk volna látni a Rebbét, és az áldását kérni a fiunkra. Mint kiderült, ez akkor nem volt lehetséges, így azt a tanácsok kaptuk, hogy várakozzunk a Rebbe irodája előtt, és amikor visszatér a délutáni imáról, szólítsuk meg.

Amikor a Rebbe megjelent, megpillantott minket és hozzánk lépett. Avrahamra nézett, majd elővett egy pénzdarabot és a gyerek kezébe adta. A Down-szindróma miatt azonban Avraham izmai nem fejlődtek rendesen,

len életet él, használja a tömegközlekedést és állása van. Amikor olyan szülőkkal találkozom, akiknek szintén Down-szindrómás gyermekük van, mindig azt mondom nekik: „Ha az orvosok felfalálnának egy gyógyszert, ami „normálissá” változtatná a fiamat, beadnám neki, mert az volna a legjobb a számára. De utána nagyon hiányolnám. Úgy szeretem őt, ahogy van. Ő egy igazi áldás a számunkra”.

A Rebbe változtatta meg a személetünket. Az Avraham iránti rajongásunk tőle ered. A hozzá hasonló gyerekeket tábornokoknak hívta, a lubavicsi gyermekszervezetnek pedig a Civot Hássem – Isten hadserege

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján. Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el: www.youtube.com/alubavicsirebbe

Napi bölcsesség Vannak csodák?

A Teremtő evilági részvételéről olvashatunk a filozófiakönyvekben. Láthatjuk azonban a való életben, munkánk közben is. Nézz szét gondosan, tárgyyszerűen, s látni fogod, hogy ahhoz, hogy előteremtsd a megélhetésedhez szükséges dolgokat, sorozatosan nagy csodáknak kell megtörténniük, nagyobbaknak annál, mint ami a Vörös-tenger kettéválásánál megtörtént. Az, hogy ezeket a csodákat nem látod, nem vesz el csoda voltukból. Ellenkezőleg, ez azt jelenti, hogy a nagyságuk meghaladja az érzékelésünk határait.

Tzvi Freeman a lubavicsi Rebbe tanításai alapján

Kóser konyha

Bulgur: a gabona, ami megmentette Izraelt az éhezéstől

1948-ban az éppen csak megalakult Izrael igen-csak szűk esztendőknél nézett elébe. Ugyanezekben az években azonban az USA-ban főleg képződött többek között bulgurból. A felesleget egy akkor hozott rendelkezés értelmében önkéntes szervezeteken keresztül a világ bármely pontján élő nélkülözők között szétoszthatóvá vált, a szervezeteknek csak a szállítási költségeket kellett állnia.

A Henrietta Szold által alapított cionista nőszervezet, a Hadassah felismerte, hogy a törvény alkalmat kínál Izrael megsegítésére. 1951 és 1953 között több, mint 20 millió dollár értékben juttattak élelmiszert Izraelbe, és a következő években is hasonló nagyságrendben folytatták a szállítást.

Harisz

Húsos

2 pohár rifot (bulgur)

½ kg marhacson

1 hagyma

1 paradicsom

hawadzs fűszerkeverék

só

A bulgurt megtisztítjuk és átöblítjük. Egy fél lábosnyi vizet felforralunk, abba tesszük a csontokat, a hagymát, a fűszert és a sót. Megkeverjük, majd hozzáadjuk a paradicsomot és a bulgurt. Ezután az edényt letakarjuk és nagyon kicsi lángon egész éjjel főzzük. Forrón tálaljuk.

Hogyan ne nézzen ki a szukkoti sátor?

A napokban kaptam egy képet egy ismerősömtől, ami egy szukkoti ünnepségen készült, amit egy alapítvány szervezett nagyköveteknek és más illusztris vendégeknek vidéken. Szerintem ez a kép nagyon jól illusztrálja, hogy hogyan ne

A nem kóser sátor

nézzen ki egy szukká, ha azt szeretnénk, hogy a háláchának és a hagyományoknak megfelelő legyen. Mondhatni, ez a sátorépítés állatorvosi lova, amin jól lehet mutatni azokat a sajnos elterjedt hibákat, amelyeket sokszor magyarországi szukkákon is láthatunk.

1. A szukkának legalább három fala kell, hogy legyen (*Sulchán áruh OC 630:2*). A Talmud (*Szukká 6b*) ezt bibliai utalásokból vezeti le. A háláchá (*SÁ uo.*) annyi könnyítést tesz, hogy nem kell három teljes falnak lennie, ha van két fal egymás mellett, akkor a harmadik lehet csak részleges. Ideális esetben azonban három teljes és legalább egy részfala van a sátornak (*Széfér Háminháim Chábád 65. oldal*), tehát egy négy oszlopon álló tető nem kóser szukká.

2. Magára a tetőre (*szchách*) is nagyon specifikus előírások vonatkoznak (*SÁ uo. 629. fejezet*). Növényi alapanyagból, levelekből vagy ágakból kell lennie (*uo. 1.*), eredeti nyers állapotban – nem lehet pl. egy széket odatenni, hi-

ába készült fából (*uo. 2.*). Egy váson tető semmiképp nem felel meg a célnak (*uo. 3.*).

3. További követelmény, hogy a tetőnek ideiglenes, ún. sátorjellege kell, hogy legyen, nem pedig állandó (háztető) jellege, vagyis például nem lehet erősen, sző-

legét és ház jellegűvé válik (*SÁ RSZ 631:5.*).

És itt tegyünk egy kis kitérőt: sok szukká épül úgy, hogy le lehet fedni használaton kívül, amikor nem esznek benne valamilyen, hogy ne essen be az eső. Van – és már régen is volt –, hogy a szukká helyét egy épületen belül alakítják ki oly módon, hogy az egyik helyiség teteje elmozdítható vagy felemelhető, ami alatt fel lehet építeni egy kóser *szchách*-al fedett szukkát. Ilyen volt például a Vasvári Pál utcai zsinagóga emeletén is: a jelenlegi konyha belső szobájának a tetejét kurbli-val lehetett felemelni. *Herskovic David* (1890–1984) a közösség rabbija, aki a zsinagóga-hoz kapcsolódó épület első emeletén lakott, egy pár lépcsőfokon keresztül a lakásából tudta megközelíteni a szukkát. A fal túloldalán, az egykori rabbi lakásban még ma is látszik a befalazott ajtó nyoma. A konyha renoválásakor még ezen

gekkal az oldalfalhoz rögzíteni (*Mágén Ávrahám 627:2. az Águdá nevében*).

4. Ugyancsak a sátorjellegből következik, hogy a szukkát a sza-

Kóser szukká (Szentendre, 2019)

bad ég alatt kell felállítani, nem állhat sem épületben, sem fedett teraszon (*SÁ uo. 626:1.*), sőt a Talmud (*uo. 9b.*) külön levezeti, hogy még élő fa alá sem lehet építeni.

5. Ebből kifolyólag a kóser szukkát nem szabad nejlonnal sem letakarni ünnep alatt, amikor használatban van (vagyis esznek benne), mivel, ha az eső sem eshet be a sátorba, akkor az ezáltal elveszíti a sátor jel-

az oldalon is látható volt az ajtó nyoma és a fal közepén a kurbli maradványai is megvoltak. Sajnos nem ismertem fel ennek a történelmi jelentőségét, és megengedtem, hogy felújításkor kidobják. Ilyen szukkában azonban csak akkor lehet étkezni, ha a tető el van mozdítva. A tetővel, nejlonnal vagy mással befedett szukká alkalmatlan szukkoti sátor.

Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183

www.zsido.com / info@zsido.com

Felelős kiadó: **Oberlander Báruch** rabbi

Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: **Golubovics Martina,**

Dénes Anna, Kovács Jichák, Molnár Zsófia

Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**

ISSN 1416-4604